T.C.
KAHRAMANMARAŞ
3. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2025/63
KARAR NO : 2026/614

DAVACI : TÜRK TABİPLERİ BİRLİĞİ İKTİSADİ İŞLETMESİ
VEKİLİ : AV. HÜLYA YILDIRIM
[redacted]

DAVALI : ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
[redacted]

MÜDAHİL : AFŞİN ELBİSTAN ELEKTRİK ÜRETİM VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ (Davalı)
VEKİLİ : AV. DİLŞAD YILMAZ
[redacted]

DAVANIN ÖZETİ : Davacı tarafından, Kahramanmaraş İli, Afşin İlçesi sınırlarında yapılan "Afşin Elbistan A termik Santrali V. ve VI. Ünite İlave Projesi" ile ilgili verilen 27/12/2024 tarihli "Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Olumlu" kararının; belirsiz ve net olmayan ifadelere yer verildiği, bu haliyle denetlenebilir bir rapordan ve öngörülebilir bir süreçten bahsetmenin mümkün olmadığı, yer altı su seviyesinin kotunun ÇED raporunda verilmediği, toprak üzerinde ciddi bir kirlilik olacağı, tarım arazilerine zarar verilmeden çalışmaların yürütüleceğinin ifade edildiği fakat bu konuya dair hiçbir değerlendirme yahut uzman raporunun yer almadığı, risk analizi ve acil durum planlamasında ciddi eksiklikler bulunduğu, ÇED raporunu hazırlayan firma tarafından proje kapsamında risklerin analiz edilmediği, risklere karşı senaryolar geliştirilmediği ve çözümlerin bilinmeyen bir zamana ertelendiği, ÇED kapsam dışı kararlarının özü itibariyle yarattığı hukuka aykırılığın dışında kapsam dışı kararının hükümsüz kaldığı, dava konusu işleme dayanak projenin ÇED Yönetmeliği gereğince entegre proje olarak planlanmasının zorunlu olduğu, kümülatif etki değerlendirmesi yapılmadığı, hava kalitesinin değerlendirilmesinde yanlış ve eksik veriye dayanıldığı, hava kalitesi modellemesi ve emisyon sınır değerlere uyum noktasında yanlış ve yetersiz değerlendirme yapıldığı, sağlık koruma bandı mesafesinin yeterli olmadığı, kömür madenciliğinin insan sağlığına etkilerinin çok boyutlu olup bu etkilerin dikkate alınmadığı, hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek iptaline karar verilmesi istenmektedir.

SAVUNMA ÖZETİ : ÇED sürecinin Bakanlığın yetki ve sorumluluğunda bulunmakla birlikte ilgili kurum ve kuruluşların ve projenin kurulacağı alanda yaşayan halkın görüşlerinin de süreç içerisinde Bakanlıkça ve inceleme ve değerlendirme komisyon üyeleri tarafından değerlendirilmiş alındığı ve verilen kararlarda bahse konu görüşlerinde değerlendirildiği, iptali talep edilen karara esas ÇED raporunda kümülatif etki değerlendirmesinin yapıldığı, proje kapsamında hava kalitesi modelleme çalışmaları yapıldığı ve kümülatif olarak detaylı bir şekilde değerlendirildiği, proje kapsamında çevresel gürültünün değerlendirmesi çalışmalarının yapıldığı, dava konusu tesiste yakma sistemlerinde oluşabilecek en önemli emisyon kirlilik parametrelerinin tutulması için sistem kurulacağı ve emisyon miktarlarının minimum düzeyde tutulmasının sağlanacağı, santralde baca gazı arıtma ekipmanı olarak toz emisyonlarını indirgeyen üç üniteden ESP filtre ve bir üniteden torba filtre bulunduğu, mevcut işletme faaliyeti yürütülen santraldeki rehabiliasyon sonrasındaki tecrübeler ve sürekli emisyon ölçüm sistemindeki değerler de dikkate alınarak ilave bir üniteye ihtiyaç duyulmadığı, raporun hazırlanmasında görev alan personellerin gerekli değerlendirme ve çalışmaların ilgili bölümlerinde uzman olduğu, dava konusu işleme esas

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden bWK6syX - RxY+vpL - Jmn7wHL - UFN958= ile erişebilirs

projenin çevresel mevzuatın gerektirdiği biçimde araştırılıp incelendiği ve olası çevresel etkilerin en aza indirilmesi için gerekli önlemlerin alındığı, bu konuda diğer ilgili kurum ve kuruluşların da hemfikir olduğu, işlemin hukuka uygun olduğu ileri sürülerek davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

MÜDAHİL DİLEKÇESİNİN ÖZETİ : Davalı idarenin yanında davaya katılarak, davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Kahramanmaraş 3. İdare Mahkemesince, duruşma için önceden belirlenerek taraflara duyurulan 11/06/2026 tarihinde yapılan duruşmaya, davacı Türk Tabipleri Birliği İktisadi İşletmesi vekili Av. Hülya Yıldırım'ın; davalı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı vekili [redacted] ve davalı idare yanında müdahil Afşin Elbistan Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş. vekili Av. [redacted] geldiği görülerek taraflara usulüne uygun ikişer defa söz hakkı verilip açıklamaları dinlendikten sonra 2577 Sayılı Kanunun 20/A maddesinde yer alan hükümler uyarınca dosyanın tekemmül ettiği görüldüğünden, yürütmenin durdurulması istemi hakkında karar verilmeksizin uyuşmazlığın esası hakkında gereği görüşüldü:

Dava, Kahramanmaraş ili, Afşin ilçesi, Çoğulhan Mahallesi mevkiinde Afşin Elbistan Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş. tarafından yapılması planlanan "Afşin Elbistan A Termik Santrali V. ve VI. Ünite İlavesi Projesi" hakkında Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca verilen 27/12/2024 tarihli "Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Olumlu" kararının iptali istemiyle açılmıştır.

2872 sayılı Çevre Kanununun 2. maddesinde; "Bu Kanunda geçen terimlerden; ... Çevresel etki değerlendirmesi: Gerçekleştirilmesi plânlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmalar" olarak tanımlanmış; **"Çevresel etki değerlendirilmesi" başlıklı 10. maddesinde ise**, "Gerçekleştirmeyi plânladıkları faaliyetleri sonucu çevre sorunlarına yol açabilecek kurum, kuruluş ve işletmeler, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu veya proje tanıtım dosyası hazırlamakla yükümlüdürler. Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı veya Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir Kararı alınmadıkça bu projelerle ilgili onay, izin, teşvik, yapı ve kullanım ruhsatı verilemez; proje için yatırıma başlanamaz ve ihale edilemez. Çevresel Etki Değerlendirmesine tâbi projeler ve Stratejik Çevresel Değerlendirmeye tâbi plân ve programlar ve konuya ilişkin usûl ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir." hükmüne yer verilmiştir.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 10. maddesine dayanılarak hazırlanan ve 25/11/2014 tarih ve 29186 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan, dava konusu projeye ilişkin ÇED başvuru dosyasının Bakanlığa sunulduğu tarihte yürürlükte bulunan (mülga) **Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği'nin "Tanımlar ve kısaltmalar" başlıklı 4. maddesinde**; çevresel etki değerlendirmesi olumlu kararı, "Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu hakkında Komisyon tarafından yapılan değerlendirmeler dikkate alınarak, projenin çevre üzerindeki muhtemel olumsuz etkilerinin, alınacak önlemler sonucu ilgili mevzuat ve bilimsel esaslara göre kabul edilebilir düzeylerde olduğunun belirlenmesi üzerine projenin gerçekleşmesinde çevre açısından sakınca görülmediğini belirten Bakanlık kararı"; duyarlı yöreler, "Çevresel etkilere karşı biyolojik, fiziksel, ekonomik, sosyal ve kültürel nitelikli özellikleri ile duyarlı olan veya mevcut kirlilik yükü çevre ve

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden bWK6syX - RxY+vpL - Jmn7wHL - UFN958= ile erişebilirs

halk sağlığını bozucu düzeylere ulaştığı belirlenen yörelerle, ülkemiz mevzuatı ve taraf olunan uluslararası sözleşmeler uyarınca korunması gerekli görülen ve ek-5'te yer alan alanlar" olarak tanımlanmış; **"Yükümlülük" başlıklı 6. maddesinde,** "(1) Bu Yönetmelik kapsamındaki bir projeyi gerçekleştirmeyi planlayan gerçek veya tüzel kişiler; Çevresel Etki Değerlendirmesine tabi projeleri için; ÇED Başvuru Dosyasını, ÇED Raporunu, Seçme Eleme Kriterleri uygulanacak projeler için ise Proje Tanıtım Dosyasını, Bakanlıkça yeterlik verilmiş kurum/kuruluşlara hazırlatmak, ilgili makama sunulmasını sağlamak ve proje kapsamında verdikleri taahhütlere uymakla yükümlüdürler. (2) Kamu kurum/kuruluşları, bu Yönetmelik hükümlerinin yerine getirilmesi sürecinde proje sahiplerinin veya Bakanlıkça yeterlik verilmiş kurum/kuruluşların isteyeceği konuya ilişkin her türlü bilgi, doküman ve görüşü vermekle yükümlüdürler. (3) Bu Yönetmeliğe tabi projeler için 'Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu' kararı veya 'Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir' kararı alınmadıkça bu projelerle ilgili teşvik, onay, izin, yapı ve kullanım ruhsatı verilemez, proje için yatırıma başlanamaz ve ihale edilemez." kuralına; **"Halkın katılımı toplantısı" başlıklı 9. maddesinde,** "(1) Halkı yatırım hakkında bilgilendirmek, projeye ilişkin görüş ve önerilerini almak üzere; Bakanlıkça yeterlik verilmiş kurum/kuruluşlar ve proje sahibinin katılımı ile Bakanlıkça belirlenen tarihte, projeden en çok etkilenmesi beklenen ilgili halkın kolaylıkla ulaşabileceği Valilikçe belirlenen merkezi bir yer ve saatte Halkın Katılımı Toplantısı düzenlenir." düzenlemesine; **"Çevresel etki değerlendirmesi olumlu veya çevresel etki değerlendirmesi olumsuz kararı" başlıklı 14. maddesinde ise,** "(1) Komisyon tarafından incelenerek son şekli verilen ÇED Raporu, halkın görüş ve önerilerini almak üzere, Bakanlık ve/veya Valilik tarafından askıda ilan ve internet aracılığı ile on (10) takvim günü görüşe açılır. Bakanlıkça proje ile ilgili karar alma sürecinde bu görüşler de değerlendirilir. Bakanlık halktan gelen görüşler doğrultusunda, rapor içeriğinde gerekli eksikliklerin tamamlanmasını, ek çalışmalar yapılmasını ya da Komisyonun yeniden toplanmasını isteyebilir. (…) (3) Bakanlık, Komisyon çalışmalarını ve halkın görüşlerini dikkate alarak proje için 'ÇED Olumlu' ya da 'ÇED Olumsuz' kararını on (10) iş günü içinde verir ve bu kararı Komisyon üyelerine bildirir. Proje için verilen 'ÇED Olumlu' ya da 'ÇED Olumsuz' kararı Bakanlık ve Valilik tarafından askıda ilan ve internet aracılığı ile halka duyurulur." kuralına yer verilmiş; **anılan Yönetmeliğin Ek-1 "Çevresel Etki Değerlendirmesi Uygulanacak Projeler Listesi"nin 2. maddesinin (a) bendinde** "Toplam ısıl gücü 300 MWt ve daha fazla olan termik güç santralleri ile diğer yakma sistemleri", **16. maddesinde ise** "Kapasitesi 150.000 eşdeğer kişi ve/veya 30.000 m³/gün üzeri olan atık su arıtma tesisleri" çevresel etki değerlendirmesine tabi projeler arasında sayılmış; Ek-3'te düzenlenen Çevresel Etki Değerlendirmesi Genel Formatında da, ÇED raporunda proje konusu yatırımın tanımı, özellikleri, ömrü, hizmet maksatları, önem ve gerekliliği ile projenin yer ve teknoloji alternatiflerinin (Bölüm I); proje alanının ve etkilenmesi muhtemel çevrenin nüfus, fauna, flora, jeolojik ve hidrojeolojik özellikler, doğal afet durumu, toprak, su, hava, atmosferik koşullar, iklimsel faktörler, mülkiyet durumu, arazi kullanım durumu ve hassasiyet derecesi gibi özelliklerinin (Bölüm II); çevreyi etkileyebilecek olası sorunların belirlenmesi, kirleticilerin miktarı, alıcı ortamla etkileşimi ve kümülatif etkilerin belirlenmesi ile projenin çevreye olabilecek olumsuz etkilerinin azaltılması için alınacak önlemlerin (Bölüm III) ortaya konulmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir.

29/07/2022 tarih ve 31907 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren **Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği'nin "Geçiş süreci" başlıklı geçici 1. maddesinde;** "Bu Yönetmeliğin yürürlük tarihinden önce, ÇED Başvuru Dosyası/Proje Tanıtım Dosyası İl Müdürlüğüne ya da Bakanlığa sunulmuş projelere bu Yönetmeliğin lehte olan hükümleri ve/veya başvuru tarihinde yürürlükte olan Yönetmelik hükümleri uygulanır." düzenlemesine yer verilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinin incelenmesinden; çevresel etki değerlendirmesi ile gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ya da olumsuz etkilerinin

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden bWK6syX - RxY+vpL - Jmn7wHL - UFN958= ile erişebilirs

belirlendiği, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin irdelendiği, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirildiği ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ile kontrolünde sürdürülecek çalışmaların belirlendiği bir süreç öngörüldüğü; Yönetmelik kapsamında yer alan bir faaliyet nedeniyle hazırlanacak ÇED raporunda, projenin gerçekleştirileceği yer ile alternatif alanlar belirlenerek projenin hizmet amacı, önem ve gerekliliği kapsamında yerin ve etki alanının çevresel özelliklerinin, çevresel etkilerin ve alınacak önlemlerin tartışılmasının, bu bağlamda sürdürülebilir kalkınma ve sürdürülebilir çevre dengesinin sağlanmasının amaçlandığı; ÇED süreci sonunda verilen kararların iptali istemiyle açılan davalarda ise, anılan Yönetmeliğin Ek-3 bölümündeki unsurlar yönünden ÇED raporunun bir bütün olarak incelenmesi ve projenin çevre üzerindeki muhtemel olumsuz etkilerinin, alınacak önlemler sonucu ilgili mevzuat ve bilimsel esaslara göre kabul edilebilir düzeylerde olup olmadığının irdelenmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Dava dosyasının incelenmesinden; Kahramanmaraş ili, Afşin ilçesi, Çoğulhan Mahallesi mevkiinde, kurulu gücü 340 MWe olan üç ünite ile kurulu gücü 335 MWe olan bir üniteden oluşan ve 1984 yılından bu yana işletmede bulunan Afşin Elbistan A Termik Santraline, Afşin Elbistan Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş. tarafından, yakıt ihtiyacı Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü uhdesindeki 1035318 erişim numaralı IV. Grup maden işletme ruhsatlı sahada yer alan Kışlaköy ocağından karşılanmak üzere, her biri 344 MWe kurulu gücünde iki ünitenin ilave edilmesine yönelik "Afşin Elbistan A Termik Santrali V. ve VI. Ünite İlavesi Projesi"nin planlandığı, projeye ilişkin ÇED Başvuru Dosyasının 12/01/2022 tarihinde Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına sunularak ÇED sürecinin başlatıldığı, halkın katılımı toplantısının 27/04/2022 tarihinde gerçekleştirildiği, İnceleme ve Değerlendirme Komisyonu toplantısının 02/04/2024 tarihinde yapıldığı ve ÇED Raporuna Komisyon tarafından 17/05/2024 tarihinde son şeklinin verildiği, Bakanlıkça yeterlik verilmiş Çınar Mühendislik Müşavirlik A.Ş. tarafından hazırlanan Nihai ÇED Raporunun 08/08/2024 tarihinde Bakanlığa sunulduğu, Komisyon çalışmaları ve halkın görüşleri dikkate alınarak proje hakkında 27/12/2024 tarihli "Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Olumlu" kararının verildiği, anılan kararın iptali istemiyle de bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlığın çözümü özel ve teknik bilgiyi gerektirdiğinden, Mahkememizin 07/03/2025 tarihli ara kararıyla mahallinde keşif ve bilirkişi incelemesi yaptırılmasına karar verilmiş; naip hakim tarafından belirlenen ve görevlendirilen bilirkişi heyeti ile anılan bölgede 25/06/2025 tarihinde yapılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucu düzenlenen 11/09/2025 tarihli bilirkişi raporunda özetle;"çevre mühendisliği uzmanlık alanı yönünden; ÇED raporunun, ÇED sürecinin başlatıldığı tarihte yürürlükte bulunan 2014 tarihli Yönetmelik ekindeki Genel Formata uygun olarak hazırlandığı, ancak İnceleme ve Değerlendirme Komisyonunca rapora son şeklin verildiği 17/05/2024 tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan 2022 tarihli Yönetmelik ekindeki Genel Formatta yer alan 'Kümülatif Çevresel Etki Değerlendirme' ve 'Çevresel ve Sosyal Eylem Planı' bölümlerinin raporda bulunmadığı, mevcut durumdaki 52.800 m³/gün ile planlanan 60.000 m³/gün kapasitedeki atıksu arıtma tesisleri hakkında rapor içerisinde yeterli bilgiye rastlanmadığı, verilen rakamlardan belirtilen kapasite değerlerinin doğrulanamadığı ve proses suları için hangi arıtma işlemlerinin yapılacağına dair bilgi bulunmadığı, bu itibarla kurulması planlanan yeni üniteler için hazırlanmış ÇED raporunun yetersiz olduğu; meteoroloji mühendisliği uzmanlık alanı yönünden; ÇED rapor dosyasının belirlenmiş formata uygun olarak hazırlandığı, meteorolojik elemanlar ya da atmosferik olaylar açısından projeyi olumsuz etkileyecek herhangi bir durumun bulunmadığı; biyoloji uzmanlık alanı yönünden; gürültü, hava kalitesi ve atıksu konularında taahhüt edilen önlemlerin yeterli olduğu, bununla birlikte evsel ve endüstriyel kullanım sonucu oluşan suların tarımsal amaçlı kullanılmasının hem bitkiler vasıtasıyla canlılar üzerinde hem de toprak üzerinde kirliliğe neden olabileceği; maden mühendisliği uzmanlık alanı yönünden; havzadaki 1.440 MWe gücündeki Afşin

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden bWK6syX - RxY+vpL - Jmn7wHL - UFN958= ile erişebilirs

T.C.
KAHRAMANMARAŞ
3. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2025/63
KARAR NO : 2026/614

Elbistan B Termik Santrali yaklaşık %25 kapasite kullanım oranı ile çalıştırılabilirken, proje bedeli 37.548.758.500,00-TL (2024 yılı fiyatlarıyla) olan iki yeni santral ünitesi eklenmesinde kamu yararı bulunmadığı, ÇED raporunda Kışlaköy kömür sahasında 626 milyon ton kullanılabilir kömür varlığı bulunduğu bilgisine yer verilmiş ise de ruhsat alanının 5.302,41 hektarlık kısmının 89256 ruhsat numarasıyla TKİ Genel Müdürlüğüne devredilmiş olması karşısında raporda yer verilen maden ruhsat ve rezerv bilgilerinin güncel olmadığı, V. ve VI. ünitelerin kömür ihtiyacının karşılanabilmesi için Kışlaköy ocağının mevcut 19.584.000 ton/yıl olan kömür üretim kapasitesinin 30.519.000 ton/yıl'a yükseltilmesi gerekeceği dikkate alınmayarak bu ilave kapasite nedeniyle ortaya çıkacak çevresel etkilerin hesaplamalara dahil edilmediği ve kümülatif değerlendirmenin eksik yapıldığı; jeoloji ve hidrojeoloji mühendisliği uzmanlık alanı yönünden; raporda öngörülen hususlara uyulması durumunda jeolojik ve hidrojeolojik açıdan olumsuzluk yaşanmamasının mümkün olabileceği, ancak jeoteknik açıdan raporda esas alınan taşıma gücü değerlerinin, daha önce aynı bölgede yer alan Afşin Elbistan B Termik Santrali için hazırlanmış 'Zemin Etütleri ve Temel Mühendisliği Değerlendirme Raporu' kapsamındaki çalışmalarla belirlendiği, dava konusu proje kapsamında inşa edilecek üniteler için projeye özel herhangi bir zemin etüt çalışmasının yapılmadığı ve tüm üniteler için ayrı ayrı taşıma gücü, emniyet gerilmesi ve oturma hesaplarının yapılmadığı, ayrıca su kaynakları ile linyit üretimi için yapılacak susuzlaştırmanın hidrojeolojik etkileriyle ilgili ayrıca hazırlanmış bir kümülatif etki araştırma çalışmasının bulunmadığı; ziraat mühendisliği uzmanlık alanı yönünden; projenin yer seçimi ve yer alternatifi bakımından toprak kalitesi ve arazi kullanım kabiliyet sınıfına ilişkin bir hususa değinilmediği, yapılması planlanan ünitelerin tarım arazilerine mesafesinin yalnızca bir adet tarla referans alınarak 86 metre olarak belirtildiği, proje sahası çevresindeki ve alana komşu tarım arazilerine verilebilecek zararların ve bu zararların önlenmesi için alınacak tedbirlerin açıklanmadığı, sıyrılacak bitkisel toprak derinliği olarak belirtilen 0,7 metre için gösterilen kaynağın referans niteliği taşımadığı ve bu derinliğe ilişkin ölçüme dayalı bir çalışma yapılmadığı, proje etki alanı olan 7 km yarıçaplı yaklaşık 153,94 km²'lik alanın yaklaşık 74 km²'lik kısmının tarımsal kullanıma sahip olduğu; orman mühendisliği ve ekoloji uzmanlık alanı yönünden; 1984 yılından bu yana çalışan tesisin yaklaşık kırk yıllık sürede meydana getirdiği olumsuzlukların gözlemlenebildiği, yörede ekolojik dengenin bozulmuş hâldeki durumunun gelecekteki ekolojik kayıpların neler olabileceğinin bir göstergesi olarak değerlendirilebileceği, bu nedenlerle kurulması planlanan yeni ünitenin ÇED raporunun olumlu görülemeyeceği; halk sağlığı uzmanlık alanı yönünden; ÇED raporunda halk sağlığı risklerinin yeteri kadar değerlendirilmediği ve teknik sınırlara indirgemeci bir yaklaşım sergilendiği, çocuklar, yaşlılar ve kronik hastalar gibi hassas gruplara özgü ayrı bir risk analizinin bulunmadığı, özellikle fosil yakıtların yanması sonucu açığa çıkan kimyasallar, partikül madde ve ağır metaller ile uzun vadeli solunum ve kalp hastalıkları yönünden risklerin yeterince değerlendirilmediği, İl Sağlık Müdürlüğünün 500 metrelik önerisine karşın 25-30 metrelik sağlık koruma bandı mesafesi belirlenmesinin çelişki oluşturduğu ve raporun mevcut hâliyle halk sağlığını korumada yetersiz olduğu; sosyoloji uzmanlık alanı yönünden; Sosyal Etki Değerlendirme Raporunda halkın katılımı toplantısına ilişkin verilerde çelişkiler bulunduğu, toplantı tutanağına göre 33 kişilik katılım söz konusu iken ÇED raporu ana metninde 90 kişilik katılımdan söz edildiği, toplantıda söz alan katılımcıların projeye karşı olumsuz görüş bildirdiği, bu bölümde belirtilen gerekçeler göz önüne alındığında kurulması planlanan üniteler için hazırlanan ÇED raporunun olumlu görülemeyeceği, sonuç olarak; dava konusu "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu" kararının çevre mühendisliği, orman mühendisliği ve ekolojik yapı **değerlendirme,** ziraat mühendisliği, maden mühendisliği, jeoloji ve hidrojeoloji mühendisliği, halk sağlığı ile sosyoloji uzmanlık alanları yönünden uygun olmadığı, meteoroloji mühendisliği ve biyoloji uzmanlık alanları yönünden ise uygun olduğu" görüş ve kanaati bildirilmiştir.

Taraflara tebliğ edilen bilirkişi raporuna karşı davalı idare ve müdahil şirket tarafından itiraz

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden bWK6syX - RxY+vpL - Jmn7wHL - UFN958= ile erişebilirs

edilmesi üzerine, Mahkememizin 24/12/2025 tarihli ara kararıyla, itirazlar da dikkate alınmak suretiyle; kömür varlığına ve ruhsat verilerine ilişkin tespitlerin somut bilgi ve belgelerle açıklanması, kapasite artışıyla oluşacak toz emisyon değerlerinin ÇED raporundaki tablo verileri karşısında değerlendirilmesi, sağlık koruma bandına ilişkin değerlendirmenin yerleşim alanları ve yaşam özellikleri dikkate alınarak yapılması, iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinde eksik bırakılan hususların ayrıntılı şekilde gösterilmesi, bitkisel toprak derinliğine ilişkin değerlendirmenin gerekçelendirilmesi, projeye esas alınan zemin etüt raporlarının ilave üniteler için yeterli olup olmadığının açıklanması, orman mühendisliği yönünden değerlendirmenin ÇED raporundaki taahhütler ve rehabilitasyon süreci dikkate alınarak yapılması, atıksu arıtma tesisine ilişkin değerlendirmenin gerekçelerinin ortaya konulması ve susuzlaştırmanın hidrojeolojik etkileriyle ilgili değerlendirme yapılmamış olmasının su kaynaklarına ilişkin değerlendirmeyi ne yönde etkilediği ile eksikliğin sonradan giderilebilir nitelikte olup olmadığının açıklanması hususlarında aynı bilirkişi heyetinden ek rapor alınmasına karar verilmiştir.

Bilirkişi heyetince düzenlenerek Mahkememize sunulan 04/02/2026 tarihli ek bilirkişi raporunda özetle; "ÇED raporunda kömürün temin edileceği saha olarak gösterilen 1035318 erişim numaralı IV. Grup İşletme Ruhsatındaki alanın 5.302,41 hektarlık kısmının 89256 ruhsat numarasıyla TKİ Genel Müdürlüğüne devredildiği, Kışlaköy sahasında devir işleminin gerçekleştiği 2018 yılı sonu itibarıyla 622,8 milyon ton kömür rezervi bulunmakta iken Aralık 2018-Ağustos 2024 döneminde 76,3 milyon ton kömür üretilmiş olması nedeniyle Nihai ÇED Raporunun hazırlandığı Ağustos 2024 itibarıyla sahada 546,5 milyon ton üretilebilir kömür rezervi kaldığı, bu itibarla raporda yer alan 'Kışlaköy sektöründe 626 milyon tonluk kullanılabilir kömür varlığı söz konusudur' bilgisinin gerçeği yansıtmadığı; kömür üretim kapasitesinin 30.519.000 ton/yıl'a yükseltilmesiyle ortaya çıkacak 10.935.000 ton/yıl üretim artışının, üretilen kömürün konveyör hattan boşaltılması sırasında 6,24 kg/saat ilave toz emisyonu oluşturacağı, bu miktar eklendiğinde işletme dönemi toz kütlesel debisinin raporda belirtilen 8,49 kg/saat yerine 14,73 kg/saat olması gerektiği, bu nedenle raporda verilen toplam kirlenme değerinin inşaat ve işletme aşamaları için eksik hesaplandığı; İl Sağlık Müdürlüğünün görüş yazısından proje alanı çevresinde 500 metre sağlık koruma bandı öngörülmesi gerektiği anlaşılmakta iken raporun bir başka bölümünde proje alanının batısında 25 metre, kuzeyinde ve güneyinde 30 metre mesafe belirlendiğinin ifade edildiği, proje alanı etrafında hangi mesafenin esas alındığının ve imar planına işleneceği belirtilen mesafenin hangisi olduğunun rapor içerisinde verilen bilgilerden anlaşılamadığı, mesafelerin harita üzerine işlenerek gösterilmediği, taahhüt niteliği taşıyan ÇED raporunda sağlık koruma bandı konusunun anlaşılabilir şekilde yer almadığı; iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin taahhütlerin, iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin bölümü 6331 sayılı Kanun ile yürürlükten kaldırılmış olan 4857 sayılı İş Kanunu'na atıf yapılarak verildiği, konu hakkındaki açıklamalarda çelişkiler bulunduğu; bitkisel toprak derinliği olarak belirtilen 0,7 metrenin ölçülebilir, bilimsel ve kabul gören bir yönteme göre belirlendiğinin açıklanmadığı, bu hâliyle gerçek bitkisel toprak derinliğini yansıtmadığı ve bu derinliğe göre yapılacak yüzey sıyırmasının yanlış uygulamalara yol açacağı; ilave üniteler için esas alınan jeoteknik parametrelerin, proje alanına yaklaşık 3,4 km uzaklıkta bulunan Afşin Elbistan B Termik Santrali için 1998 tarihli yönetmelikler çerçevesinde belirlenen değerler olduğu, çok farklı sedimantolojik fasiyeslere sahip, oldukça heterojen yapıdaki alüvyal bölge zeminlerinin değişken jeoteknik özellikleri ve bölgenin depremselliği birlikte düşünüldüğünde, 3,4 km uzaklıktaki zemin özelliklerinin proje alanında da aynı olacağını kabul etmenin bilimsel ve uygulama açısından kabul edilebilir bir yaklaşım olmadığı; dava konusu ünitelerin bölgede birden fazla ekosistemi birlikte etkileyecek nitelikte olduğu, Nihai ÇED Raporunda verilen taahhütlerin ve rehabilitasyon önlemlerinin bölgedeki farklı ekosistemleri kapsayamayacağı, bölgenin ekolojik koşulları dikkate alındığında alınabilecek önlemlerin ve rehabilitasyon çalışmalarının bu derece bozulmuş doğal

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden bWK6syX - RxY+vpL - Jmn7wHL - UFN958= ile erişebilirs

yapının geri kazanımını sağlayacak karakterde olmadığı; atıksu arıtma tesislerine ilişkin olarak raporun farklı bölümlerinde birbiriyle uyumlu olmayan kapasite ve deşarj bilgilerine yer verildiği, taahhüt niteliği taşıyan ÇED raporu içerisinde verilmiş bilgilerin ve taahhütlerin, Yönetmeliğin 18. maddesi uyarınca Bakanlıkça yürütülecek izleme, kontrol ve denetimin yapılabilmesi için doğru verilmiş olması gerektiği; güvenli ve sürdürülebilir açık ocak linyit madenciliği için zorunlu olan susuzlaştırma işleminin ocak çevresinde yeraltı su seviyesinde düşüm konisi oluşturacağı, yeraltı suyu akım yönünde değişimler, akiferlerin beslenme rejimlerinin bozulması, kaynaklarda ve derin olmayan kuyularda kuruma, derin kuyularda pompaj oranlarında azalma, susuzlaştırılan alan ve yakın civarında oturma/çökme (süpsidans) ile bitki örtüsünde değişimlerin beklenen etkiler olduğu, bu etkilerin birçoğunun kalıcı olup sonradan giderilebilecek nitelikte olmadığı ve faaliyetlere başlanmadan önce değerlendirilmesi gerektiği, ÇED raporunun ise susuzlaştırmanın hidrojeolojik etkilerine ilişkin herhangi bir değerlendirme içermediği" açıklamalarına yer verilerek, kök raporda ulaşılan sonuçlar aynen korunmak suretiyle, dava konusu kararın çevre mühendisliği, orman mühendisliği ve ekolojik yapı değerlendirme, ziraat mühendisliği, maden mühendisliği, jeoloji ve hidrojeoloji mühendisliği, halk sağlığı ile sosyoloji uzmanlık alanları yönünden uygun olmadığı, meteoroloji mühendisliği ve biyoloji uzmanlık alanları yönünden ise uygun olduğu görüş ve kanaati yinelenmiştir.

Taraflara usulüne uygun şekilde tebliğ edilen bilirkişi raporu ve ek raporuna karşı davalı idare ve müdahil şirket tarafından yapılan itirazlar, raporları kusurlandıracak nitelikte görülmemiş; anılan raporlar Mahkememizce hükme esas alınabilecek nitelikte bulunmuştur.

Bu durumda, yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri, dosyada mevcut bilgi ve belgeler ile hükme esas alınan bilirkişi raporu ve ek raporu birlikte değerlendirildiğinde; dava konusu "Afşin Elbistan A Termik Santrali V. ve VI. Ünite İlavesi Projesi"nin çevredeki insan sağlığı, tarım arazileri, su kaynakları ve ekolojik yapı üzerindeki olası etkileri göz önünde bulundurulduğunda, işleme dayanak alınan Nihai ÇED Raporunun usul ve teknik yönlerden yeterli olmadığı; zira V. ve VI. ünitelerin kömür ihtiyacının karşılanması için zorunlu olan maden üretim kapasitesi artışından kaynaklanacak çevresel etkilerin hesaplamalara dahil edilmemesi nedeniyle kümülatif etki değerlendirmesinin ve buna bağlı toz emisyonu hesaplarının eksik yapıldığı, inşa edilecek üniteler için projeye özel zemin etüt çalışması ile ünite bazlı taşıma gücü, emniyet gerilmesi ve oturma hesaplarının bulunmadığı, linyit üretimi için zorunlu olan susuzlaştırmanın büyük ölçüde kalıcı ve sonradan giderilemez nitelikteki hidrojeolojik etkilerinin faaliyete başlanmadan önce değerlendirilmediği, sağlık koruma bandına ilişkin bilgilerin çelişkili olduğu ve hassas gruplar yönünden sağlık etki analizinin yapılmadığı, proje sahası çevresindeki tarım arazilerine olası etkilerin ve bu etkilerin önlenmesi için alınacak tedbirlerin ortaya konulmadığı, atıksu arıtma tesisine, maden ruhsatına ve kömür rezervine ilişkin bilgilerin güncel ve tutarlı olmadığı, ilave ünitelerin kurulacağı alan için ayrıca bir jeoteknik incelemenin yapılmadığı, mevcut üretim alanlarının çevresel etkileri dikkate alınarak iş bu ilave ünitelerin ekolojik etkilerinin ve alınacak önlemlerinin belirlenmediği anlaşıldığından, projenin çevre üzerindeki muhtemel olumsuz etkilerinin, alınacak önlemler sonucu ilgili mevzuat ve bilimsel esaslara göre kabul edilebilir düzeylerde olduğunun ortaya konulamadığı sonucuna ulaşılmış olup, anılan proje hakkında verilen 27/12/2024 tarihli "Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Olumlu" kararında hukuka uyarlık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Öte yandan, bilirkişi raporunda projenin meteoroloji mühendisliği ve biyoloji uzmanlık alanları yönünden uygun olduğu yönünde görüş bildirilmiş ise de; çevresel etki değerlendirmesinin, projenin çevre üzerindeki muhtemel etkilerinin bir bütün hâlinde irdelenmesini gerektirdiği, ÇED raporunun iki uzmanlık alanı yönünden yeterli bulunmasının yukarıda belirtilen esaslı eksiklikleri ortadan kaldırmayacağı anlaşıldığından, davalı idarenin ve müdahil şirketin bilirkişi raporlarının

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden bWK6syX - RxY+vpL - Jmn7wHL - UFN958= ile erişebilirs

hükme esas alınamayacağı yönündeki iddialarına itibar edilmemiştir.

Açıklanan nedenlerle;

1- Dava konusu işlemin **İPTALİNE,**

2- Aşağıda dökümü yapılan 110.037,30-TL yargılama giderinin davalı idareden alınarak davacı tarafa verilmesine,

3- Karar tarihinde yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca duruşmalı işler için belirlenen 40.000,00-TL vekâlet ücretinin davalı idareden alınarak davacı tarafa verilmesine,

4- Müdahil tarafından yapılan ve aşağıda dökümü gösterilen yargılama giderlerinin müdahil üzerinde bırakılmasına,

5- Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nde bu hususta bir düzenleme bulunmadığından, müdahil vekili lehine/aleyhine vekâlet ücreti takdirine yer olmadığına,

6- Kullanılmayan 1.013,00-TL YD harcının talep edilmesi halinde davacı tarafa; artan gider avanslarının talep edilmesi hâlinde derhâl, talep edilmemesi hâlinde ise kararın kesinleşmesinden sonra re'sen aidiyetine göre davacı tarafa ve müdahile iadesine,

7- İşbu kararın taraflara ve müdahile tebliğine,

8- 2577 sayılı Kanun'un 20/A maddesinin 2. fıkrasının (g) bendi uyarınca kararın tebliğ tarihinden itibaren **on beş (15) gün** içerisinde **Danıştay'a temyiz yolu açık olmak üzere,** 25/06/2026 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Üye	Üye
[redacted]	[redacted]	[redacted]
e-imzalıdır	e-imzalıdır	e-imzalıdır

YARGILAMA GİDERLERİ (Davacı) :

Başvuru Harcı	:	615,40 TL
Karar Harcı	:	615,40 TL
Vekalet Harcı	:	87,50 TL
Keşif Harcı	:	4.361,50 TL
Keşif Gideri	:	3,110,00 TL
Bilirkişi Ücreti	:	99.000,00 TL
Posta Gideri	:	2.247,50 TL
TOPLAM	:	110.037,30 TL

YARGILAMA GİDERLERİ (Müdahil) :

Başvuru Harcı	:	615,40 TL
Vekalet Harcı	:	87,50 TL
TOPLAM	:	702,90 TL

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden bWK6syX - RxY+vpL - Jmn7wHL - UFN958= ile erişebilirs